

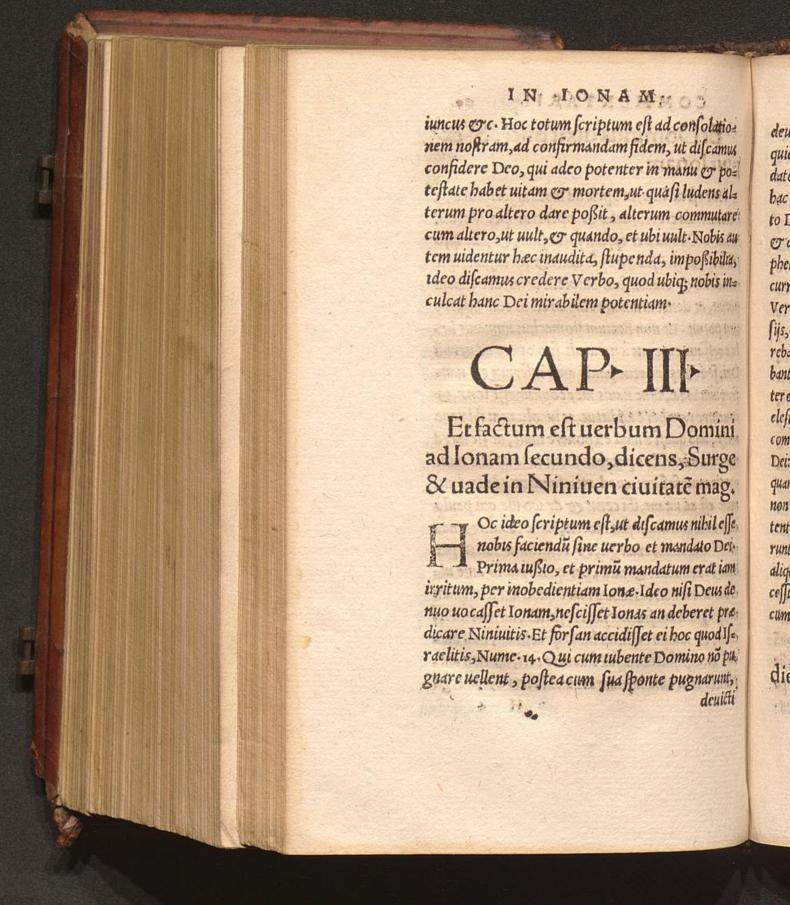
Universitätsbibliothek Paderborn

Enarrationes Novae D. Martini Lutheri in Ionam Prophetam

Jonas, Justus Haganoæ

Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36521

COMMENTARII. 61

io=

nus po=

41=

are

sau

ilia,

mo

ten

油位

ni.

ge

g.

esse.

)ci.

iam

de.

bre:

11=

pu,

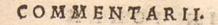
nt, icti

deuicti sunt & casi . Adeo est uanum & impium quicquid homines sua sponte pro arbitrio sine man; dato & uerbo Dei incipiunt. Vltra hoc in secunda : hac uocătione Ionæ clare adijcitur, quid ex manda= to Dei prædicare debeat, ut sic ministerium, simul & doctrina habeant iu fum Det Nam tuc uere pro phetica uocatio est, er affert fructum: alias hi qui. currunt sine mandato Dei, aut aliud docent quam. Verbum Dei, hi tantum perniciem afferunt Eccle=; sijs, quemadmodum hæc duo Hieremias docet, Cur rebant, inquit, or non mittebam eos, id est, prædica bant or ego non mandabam eis . Hæc duo diligen= terobserua qui docturus es, nam tua interest er Ec. elesiarum te esse à Deo missum. Sic Petrus illa duo. complectitur, Si quis loquitur, loquatur ut cloquia-Dei si quis ministrat, ministret tanquam ex virtute: quam suppeditat Deus. Ideo omnis plantatio quam non plantauit pater, eradicatur. Quauis enim plan tentur hæreses, or non nihil floreant, tamen non fe runt fructum. Sic doctrine humane florent quide aliquandiu, of sape nocent Ecclesijs, sed non suca; cessum habent, sed tandem percunt & cradicatur, cum compleuerint dies suos.

Et Niniue erat ciuitàs Dei triu dierum itinere.

PERSONAL PROPERTY.

IN TONAM Quare Niniuen uocat ciuitatem Dei, cum tami tuer mgt ibi nec templum Dei, nec cultus, nec prophete fuez rint. Ego puto ideo appellari ciuitatem Dei, quod tam bis, Deus tam clementer respicit hanc urbem, solicitus fet. pro ca ne pereat, mittes ei proprium prophetam, quo ut seruetur. Ideo conijci potest hanc ciuitatem aliamb quam cognitionem habusse de Deoquero conditore dicit cæli & terra. Et Deus sciuit fore ut suum prophe Ot tam audirent, uerbum Ionæ acciperent & resipisce non rent- Quemadmodum & scriptura de Naaman Sy fed ! ro dicit, quod Deus per ipsum Syrie misertues, pled 13 Nabucadnezar Deus uocat seruum suum. Qui= bus omnibus oftendit se quoq; gentium Deuntesse, Onon tantum ludæorum, or quomodo että ingen A tibus habeat suos. Quod autem in textu dicitur, Ni niu niue erat ciuitas magna, itinere trium dierum, quis dam intelligunt quodetam amplis & longis muris 1 mgyrum cincta fuerit, ut trium dierum itineribii CION potuerit tota urbs circumiri, quibus non subscribo eam abfo Hec enim immanis uidetur magnitudo urbis O n mis fabulofa. Nam 13. aut 14. Mil.Germanicorum cioni itineribus pateret longitudo murorum in gyru, o phet urbis logitudo et latitudo effet quinq; aut fex Mil-Subu ldeo sic intelligo, Niniuen urbem suisse tam magna hisqu Tlata, ut uix triduo toto omnes eius platea, iufta orati O ufitata deambulatione, no curfu, pertranfiri po mens tuerint.

tame

fue=

quod

icitus

tam,

n ali=

itore

ophe

pifce

an Sy

sest,

Qui=

i gen

r, Ni

quis

uris

ribu ribo

07 HI

orum ŭ, O

Mil

agnā

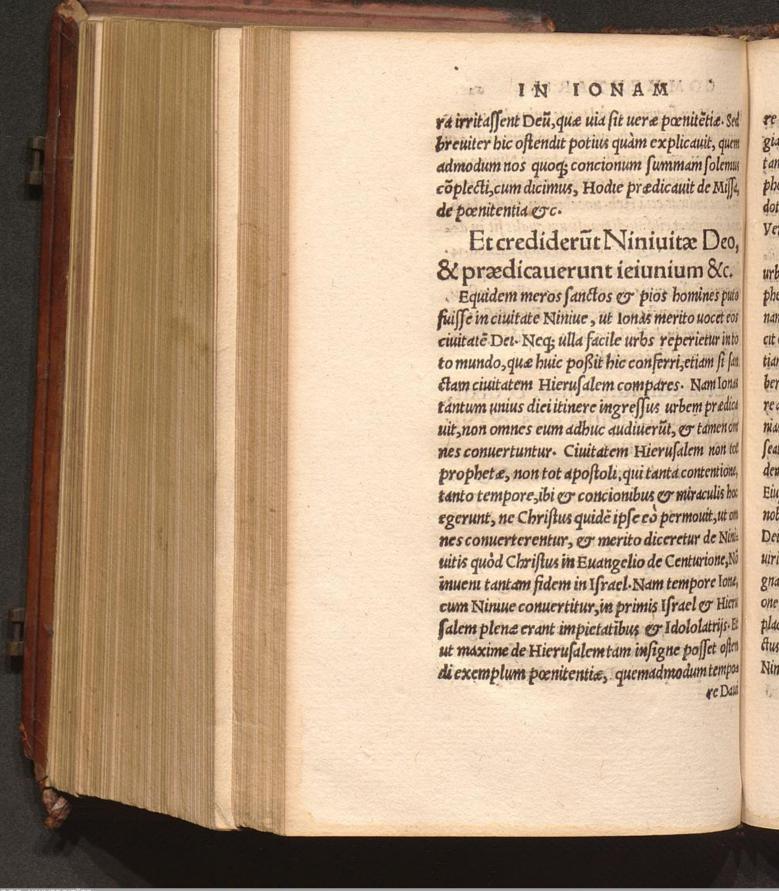
iusta

ripo

tuerint. Nam sequitur quòd Ionas unius diei itinere ingressus urbem, prædicauerit: quod puto esse tan tam partem & tantum spacium totius Niniuæ ur= bis, quantum uno die sic deambulando confici pose set. Hoc indicat etià Heb. uocabulum Malzalach, quod significat eius modi transitum qualis sit in de= ambulationibus. Quemadmodum Moses Exod. 14. dicit, Dominum ea nocte transiffe per Aegyptum, or percusisse omnia primogenita. Ille transitus, non cursu, non recta aut breuisima linea factus est, sed sedate, ut in deabulationibus. Quilibet hic am= plectatur quod sibi probabitur.

Etprædicauit Ionas, & dixit, Adhucquadraginta dies, & Nivniue subuertetur.

Itinere unius diei ingreditur Ionas urbe & con cionatur. Quot autem dies transierit, antequàm eam partem urbis & tantum spacium prædicando absoluerit, textus non exprimit. Summam auté con cionis breuem hic, quasiuno fasce coplexus est propheta, uidelicet, adhuc quadraginta dies & Niniue subvertetur. Ionas autem proculdubio non tantum. his quatuor aut quinq; uerbis usus est. Sed longiori oratione tractauit hoc thema, ne pe causam exprisiones propter quam ira Dei impenderet, que seele.

iæ. Sed

, quem

olemus

Mill4

Deo,

Sc.

es puto

cet eos ur into

e fi fall

n Ionas

redica

nenon

non tol ntione

elis hoc

t, ut on

e Nine

one, No

e Ione,

- Hier

rijs. El

t often

tempos re Davi re Dauidis, Salomonis, Ezechiæ, Iosiæ, satis egregia exempla pietatis extabant in populo, tamen no
tammirum esset in Israelitis, qui lege Dei, tot prophetas, tot egregios reges, tot principes es sacer
dotes, es alios spiritualisimos uros habuerunt, qui
Verbu Dei summo studio prædicabant et docebat.

Ideo tempore Ionæ, Niniue excellentißima fuit urbs in mundo, nec habuit similem. Hunc locu pro phete folent Sophista citare ad afferendam doctri= nam operum. Hic uides, inquiunt, quod Deus respi cit opera, quod Niniuita per opera merentur graz tiam, qui tamen gentiles & increduli erant, ergo li berum arbitrium bonis operibus potest se præpara read gratiam &c. Hic respodeo, Eiusmodi caluma nias Ionas pulchre prauertit, cum antequam recen Seatopera, laudet er commendet Niniuitarum fi= dem Niniuitæ, inquit Ionas, credebant Deo ere. Eiusmodi locos possunt transilire, o postea iactant nobis opera. Adhæc Ionas uocat Niniuen ciuitatem Dei Effe autem ciuitatem Dei, credere Deo, & ex uiribus liberi arbitrij facere operameritoria pu= gnant inter se . Ex fide igitur efficacia co operati= one spiritus Dei fluut hac opera, co propter sidem placet Deo talia opera-Nam per hos externos fru dus, suam fidem & spiritum in corde, testati sunt Niniuita, quod scilicet pradicatio lona, non sine.

IN IONAM 94 fructu fuerit . Quomodo autem Deo non placera tac corum opera,in quorum cordibus eft foiritus of fac des, cum ne peccatum quidem eis, es immundicia 491 quæ reliqua manet amplius noceat aut imputetus lus Observa autem quod quædam opera faciunt, qua nib Deus non mandauit, ut ieiunant & faccos induint lack Quid enimmoratur Deus saccum ciliciu aut ieiu: rc. nium? Deus tantum cordis iusticiam exigit, & miqui tæ nouitat em. Neg; hoc exegit Deus per Iona, fed nite tantum ut relinqueret uias suas malas: multi in sa fic a eis & cilicis circumierunt & ieiunarunt, quite lus men occultissimi hypocritæ or nebulones meri fue ud i runt, ut monache sub cucullis . Ideo es posteanon mei, faccos, non iciunia laudat ac prædicat Ionas, edg peco converterent se à vijs suis malis . Fecerunt auteu rian xta weterem & traditum morem Patrum fuorum, geft oregni, qui sic in fordidis uestibus orieunijs, d nuw aliquot dierum inedia se humiliare consueuerunt dent Idem dicendum est, quod rex ipse tam magnus cum rum fuis principibus sedet in cinere, tam stulta edilla adur promulgat, ut etiam bobus et reliquis iumentis Ila quan dicat ieiunium . Quis unquam audiuit tam absurds, miro iumentis ieunium, aut publicum luctum indici An ucta Deus moratur ieiunia iumentoru? Respondeo, Tal bene ti sunt apud Deum ieiunia iumentorum & cilicia, тит quanti hominu, er econtra. At quo sesenon abijott, quid no

COMMENTARII. 64

ceret

500

dicia

tetur

, que

luunt

ieiu=

y vie

ã, sed

in fac

uita

ri fue

a non

fedg

utell

rum,

15,00

runt

CUM

dida

is itta

urde,

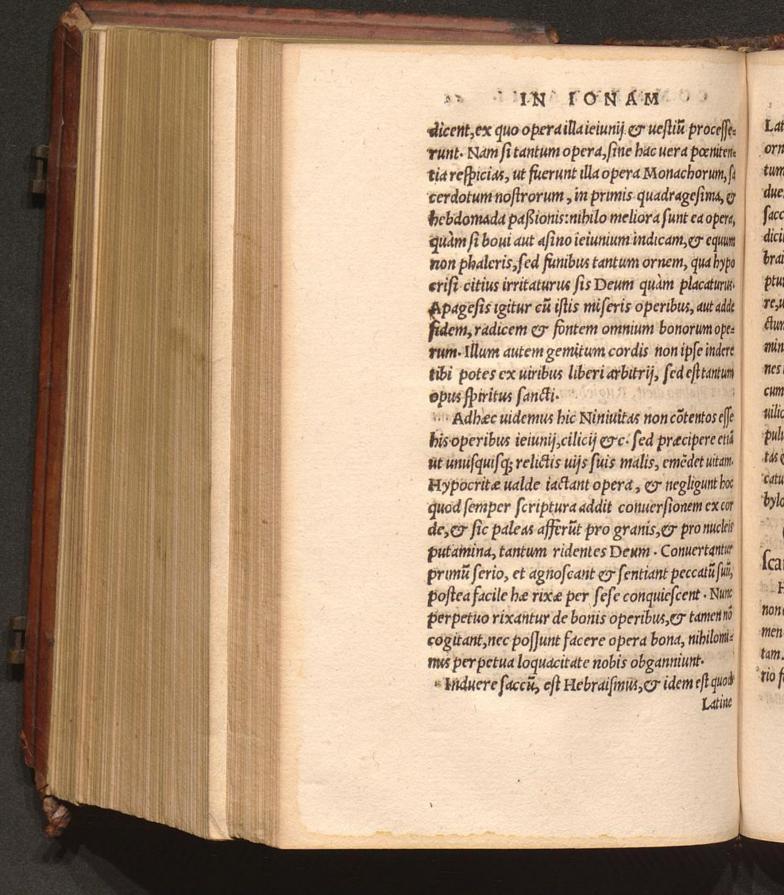
i. An

,Tan

icia,

ijcit, id 110

quid non condtur cor contritum o uere conterrit taconscientia? Multo stulciora sepe uideas sic paux factos facere tantum, ut undique oftendant fe ferio agnoscere peccatum, es si fieri posset, talis couer sus humiliatus peccator, lapidibus er lignis er om nibus creaturus indiceret luctum, totusq; extillaret lachrymis, er tamen putaret nondum satis se luge re. Neq; facile quis uerbis aut cogitationibus affes qui posit, cuiusmodi luctu er acerbitate uere poe nitens conscientia afficiatur, ea omnes creaturas sic affici putat, ut ipsa affecta est, ut non frustra Pau lus gemitum spiritus uocarit inenarrabilem: 🕫 Da udin Pfalmo dicit, Rugiebam prægemitu cordis mei, id est, singultu or rugitu maximo deplorabans peccatum meum- Quando nunc Deus uidet tam fe riam conuersionem & poenitentiam, tunc ut alios gestus etia stultos, genuslexione, extensionem ma nuum non reijcit, quæ alias sola sine fide er tam at dentigemitu no huius faceret. Ideo Ionas Niniuita rum tam ueram & seriam pænitentiam suis uiuis adumbrauit, imò expinxit coloribus, & ostendit quam corda eorum accensa & inflammata fuerint miro ardore melioris uite. Si nunc Sophiste uolunt uctare opera, quasi mereantur aliquid coram Deo bene attendant ad textum, ut etiam uehementisie mum & ineffabilem gemitum cordis iactent,pres

effe=

uten=

m, [4

40

bera,

uum

hypo

urus

adde

ope=

dere

itum

esse

etia

tam.

t hoc

cleis

ntur

fun,

Junc

H MO

= Mic

tine

Latine fordidas uestes induere, seu incedere sine ornatu, pullatum in luctu effe. Sed non eft ut hic tan tum de saccis, or sordido panno somnies Saccii in= duere, est lugere, ut Hieremias dicit, Induam cœlos sacco, id est, obscurabo, nubes inducam, Apoca-6. dicit, Solem denigratum ut saccum · Eiusmodi He= braismos alias muenies. Sie panem o aquam scri= ptura uocat uictum er potum. Item sedere in cine re,uocat humiliari, non elatum, non lætum & ere sum uolare, sed tristem incedere. Non quod ad ca minum, aut focum in cinere sederint, non quod om nes isti Niniuitæ sordidis saccis induti fuerint, sed cum non sit tenuior uictus, quam aqua & panis, no uilior uestus quam saccus, non abiectior locus quam puluis & cinis His figuris uerborum omnis tenui= tas o uilitas ciborum, uestium or locorum signisti catur: ficut Esaias de Babylone dicit, Humiliare Ba bylon, humiliare, sede in cinere.

Quis scitsi couertatur & ignor scat Deus &c.

Hic Rex loquitur, quasi dubitet & non credat, noncertus sit Deum suturum propitium, quod ta=men est contra naturam sidei, qua oportet esse certam. Respodeo, Rex non dubitat, alias non tam se=nio suisset humiliatus. Qui enim dubitat, is non sic

1

IN IONAM inuocat Deum, nec tam serio poenitet. Verum ste fo Mol let cor uere contritum, quod iam incipit credere, tem adhue aliquatenus luctetur cum desperatione, qua mo I fi nondum potitum uictoria, ideo tale cor loquitu obijo quasi adhuc incertum sit-Et uerbaregis hic quoque fulis fonant, quafi nondum res in uado fit, fed adhuc lu ne fr etetur secum, es tamen scintilla est ibi fidei. Namsi bum prorfus nulla ibi fides effet, tune non expectaretin ce Ph tanto æstu tentationes - Ideo hæc uerba magis indi tog cant, ibi adesse fidem, que adhuc timeat et luctetur, O.C. fed tamen bonitatem Dei ob oculos habeat, quem: fænit admodum dicit, Quis scit si Deus & quasi dicequant ret, est adhuc aliqua ibi abscondita misericordia. 000 Non est, ut hic tractare uelimus hac acuminaquas [equi stionum or argumentorum, Quomodo Deus pol nes u imo d sit converti & pænitere; cum sit incommutabilis, quibus inanibus quæstionibus quidam hincualde se angel torquent, o ipsi sibi reddut tales locos asperos o quod difficiles. Multo magis hic respiciamus potius excum t emplum hoc, quam egregia & magnafides in Ni grati niuitis sit . Qui non tantum ad prædicationem la tot A næ illico credunt fore, ut Niniue subuertatur, seda tidian audent sperare gratiam & msfericordia, hi qui m o ad lam promisionem, sed tantum minas audiunt. Primæ di lentia mum per fefe, id est, longe maximum, ad unius con tempti hominis prædicationem potentisimum hid ofti Monare

COMMENTARIE

fic fo

re,th

qua

uitur

oque

ec luz

am i

ret in

s indi

etur,

uem:

dice=

lide

que:

pol

bilis,

de s

os U

s ex:

n Ni

n Ion Sedet

ti till

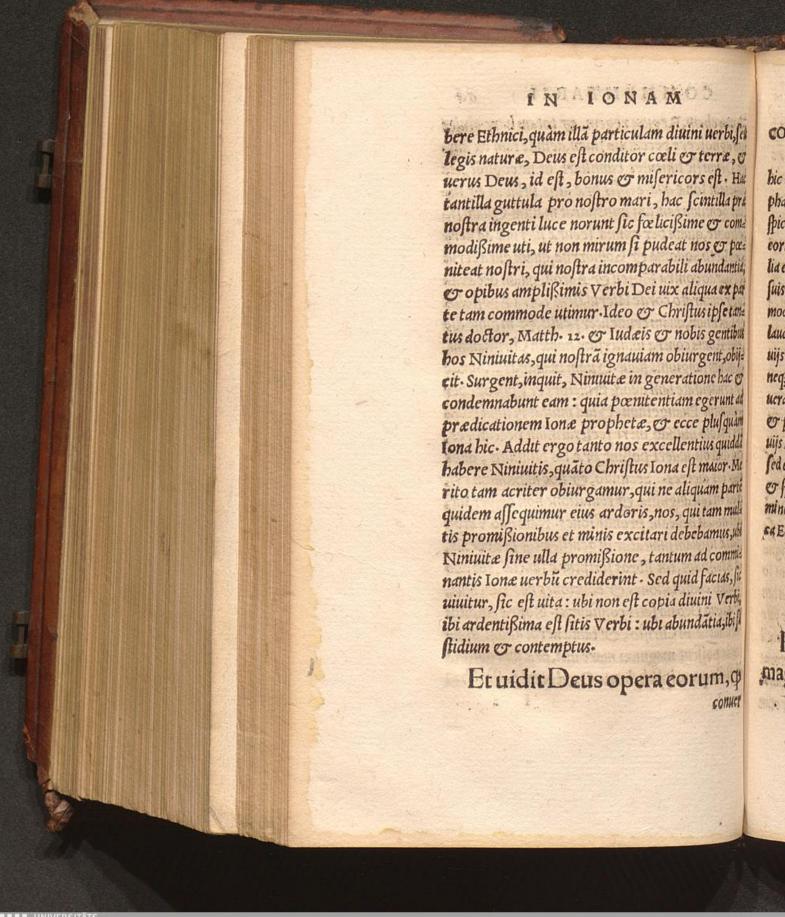
. Pri

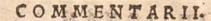
s con

n buc

60

Monarcham, Regum regem, es totam hanc civita tem agnoscere peccatum suum, deinde tam ex ani= mo Deum sic timentes, bumiliari, ut ne cogitet, nec obijeiant tonæ quare ipsis præ alijs urbibus & ine sulis gentium tantum impendeat malum. Quam si= ne fronte, quam per omnia secura fuerunt ad uer= bum Loth Sodoma er Gomorrha, quam dura cerus cePharao contra Mosen es Aaron, quam occæca= togo indurato corde Hierusalem cotra Apostolos & Christum, quam crudeliter seuijt, o in hunc die seuit Roma contra universum nomen Christianum, quantum sanguinis fudit. Quam inaudita tyrannide er crudelitate iam quoq; principes et Episcopi per sequintur Euangelium. Quid multa? reliqui homi nes in toto mundo meri sceleratissimi peccatores, imò diaboli uideri posint præ his Niniuitis, quos angelos diceres. Secundo, co hoc maximum est, quod in tali angustia & tentatione non desperant, cum nullas habeant promisiones. Nam quo Verbo gratie usquam innitatur hi gentiles: tot prophetas; tot Apostolos, tot libros scripture sancte, tot quo tidianas confolationes es conciones nos habemus Wadhuc Deo no fatis confidentes. Nostre amplise me diutie in Christo, & tanta uerbi diuint opu= lentia possent magnum mare dici, præ una guttula oftilla quamipsi habent. Quid enim possunt haz

rbise

ræ,c l. Ha

lla pra

r com

T pa:

dantia

ex par

entibus ut,obij:

hac e

runt ad I quam

quiddi

or Me

parti

n muli

ommiz eas, fil

Verbi, a,ibifl

n,¢

conversi sunt de uia sua mala &c.

39

Hic hic nunc palam ebuccinantur opera . Quid hic afferemus? Hic scilicet hypocritæ palam trium= phant, sed pedetentim tamen. Agite boni uiri, re= spicite textum, dicit quidem, Deus respexit opera eorum, id cst, placebant Deo opera eorum: sed qua liaerat opera, ipse exponit, Conuertebatur à uijs suis malis. Eiusmodi opera facite o docete, o no modo feremus ut laudetis hac opera, fed o nos laudabimus ut egregios fructus fidei. Conuerti à uis malis non tam leue opus est, nec tuarum uiriu, neg; complectitur in se tantu saccos er iciunia, sed ucram Dei cognitionem, fidem, idest, amorem Dei er proximi. Quando dicit Deus, Conuertimini a uijs malis, non exigit unum aut alterum opusculu. sed exigit totum hominem, ut sancti simus corpore & spiritu, noua creatura. Deus enim uult totu ho= minem, non curat dimidiata operahac, & mendia sa Elementa mundi, aut ulla externa.

CAP- IIII-

Etafflictus est Ionas afflictione magna, & iratus est &c.

1 3